

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ant. Augustini Archiep. Tarracon. De Emendatione Gratiani Libri Duo

Agustín, Antonio

Dvisbvirgi ad Rhenvm ; Arnhemii, 1676

XIX. De erroribus quibusdam, & mendis Gratiani in distinctionibus

urn:nbn:de:hbz:466:1-10603

*De Erroribus quibusdam, & mendis
Gratiani in distinctionibus.*

DIALOGUS DECIMUSNONUS.

B Quotiens in manus meas Gratiani liber ve-
nit, venit autem infrequens, totiens me
T 5 à legen-

Gl. in c. etsi illa (23.) & gl. 2. in p. breviter. 1. q. 7.

Gl. 3. in c. Euphemium. (7.) p. hinc. colligitur.
ver. infamen. 2. q. 3.

Gl. in c. à judicib. (33.) p. quod de arbitris. ver.
valeb. 2. q. 6.

15. Gl. in c. ei qui. (41.) p. nullus. ver. in no-
toris. 2. q. 6.

Gl. in c. si testes. (3.) p. soli testes. ver. instru-
mentis. 4. q. 3.

Gl. in c. nullus. (2.) p. aliquando. ver. per offi-
ciales. 4. q. 4.

Gl. in c. testimonium. (9.) p. nec honore. ver.
jurejurando. 11. q. 1.

Gl. in summa. 12. q. 1.

20. Gl. in c. præcipimus. (24.) p. cum ergo. ver.
sed notandum. e. q. 1.

Gl. in c. pen. p. si ergo. ver. hoc meum. e. q. 1.

Gl. in c. non sane. (15.) ver. patrocinium. 14. q. 5.

Gl. in c. si quis. (29.) p. qui autem. ver. repetun-
darum. 17. q. 4.

Gl. in

à legendo deterret initium. *Humanum genus duobus regitur, naturali videlicet jure, & moribus. Jus naturale est, quod in lege, & evangelio continetur.* His addit multa ex Isidoro sumpta in etymologiis, quæ etiam huic divisioni repugnant, ut illud: *Fas lex divina est, jus lex humana. Omne autem jus legibus & moribus constat. Jus aut naturale est, aut civile, aut gentium. Jus naturale est commune omnium nationum.* id melius jus gentium dixisset, sic enim postea definit. *Jus gentium appellatur, quia eo jure omnes fere gentes utuntur.* quasi vero jus omnium nationum naturale sit; omnium vero gentium, jus gentium: quo nihil ineptius inveniri potest. At hic noster *jus naturale dixit, quod in lege & in evan-*

Gl. in c. si illic. (29.) p. sed objicitur. ver. Achab.
23. q. 4.

25. Gl. 1. in c. si quippe. (45.) p. ex his. 27. q. 2.

Gl. in c. si quis. (24.) p. quamvis. ver. illud vero.
32. q. 7.

Gl. in c. omnis. (37.) p. alii è contrario. de pan.
d. 1.

Gl. in c. quis aliquando. (87.) p. è contra. ver.
confitemini. e. dist. 1.

Gl. in c. de quarta. ver. quadragenaria. de præ.
scri.

in evangelio^a *continetur.*¹ A. Non quidquid in
Moyſis lege & in Evangelio continetur, id jus
naturale

^a *Vide dist. 5. in prin. & dist. 6. in fine.*

I Hoc est initium Gratiani voluminis in editione
Gregoriana. Concordia discordantium canonum.
Ac primum de jure divinæ, & humanæ con-
stitutionis. Distinctio prima. Humanum ge-
nus duobus regitur &c. ut in dialogo. *In notis*
hæc sunt. Ac primum] Hoc loco in manuscri-
ptis codibus magna est varietas. Nam partim
nulla est hoc loco inscriptio: partim vero legi-
tur, De jure scripto, & non scripto, & quod
cui præponatur, & legum auctoribus, & duo-
rum malorum electione, sive dispensatione.
Aut, Ac primum de jure constitutionis naturæ
divinæ, & humanæ. Aut, De jure naturæ, &
humanæ constitutionis, quam Dominicus de
Geminiano agnoscit, & extat in nonnullis an-
tiquioribus editionibus. Aut, De jure naturæ,
& constitutionis: quæ inscriptio maxime vi-
detur convenire tractationi Gratiani qui sæpe
ad hæc capita revertitur, ut initio distinct. 5.
7. 8. 15. & II. q. I. c. si quæ causæ. hunc to-
tum locum indicans scribit; Require in prin-
cipio, ubi differentia signatur inter jus natura-
le, & jus constitutionis. Verumtamen in hæc
tanta varietate, quæ, ut aliæ conjecturæ mit-
tantur,

naturale Gratianus appellat, sed vel de decalogo intelligi debet, vel de eo, quod sequitur: *cum quisque iubetur facere alii, quod sibi vult fieri.* Sed age videamus, quid in prima distinctione Romani notant. B. Quod capite VII.^a in iuris naturalis exemplis positum est: liberorum successio, & puerorum educatio, illi scribendum ex veteribus Isidori & Gratiani libris censent: *liberorum susceptio & educatio.* A. Id aptius est, ut post viri, & feminæ conjunctionem scribatur, & in iure civili ita esse existimo: ^b *hinc liberorum procreatio, hinc educatio.* ² B. Capite XII. dicitur.

Ius

^a cap. 7. ius naturale. dist. I. ^b c. ult. e. dist.

tantur, argumento esse potest, nullam hic à Gratiano ipso positam esse rubricam, satis visum est retenta vulgata lectione ceteras indicare. *Distinct. V. in principio hæc verba sunt.* Nunc ad differentiam naturalis iuris, & ceterorum revertamur. &c. Sed cum naturale jus in lege, & evangelio supra dicatur esse comprehensum &c. *In notis est.* Nunc ad differentiam] In vulgatis legebatur, Nunc autem ad doctrinam. Emendatum est ex vetustis codicibus, & ex principio dist. 15. ubi hoc repetitur.

² *Verba capituli 7. distinct. I. cuius initium, Jus naturale, in eodem libro hæc sunt.* ut viri, & feminæ conjunctio, liberorum successio, & educatio

Jus Quiritium est proprie Romanorum, quod nulli tenent, nisi Quirites. Illi scribunt, quo nulli tenentur, nisi Quirites: ex veteribus libris. Et quod postea sequitur. In quo agitur de legitimis hereditatibus, vel curationibus, vel de contractibus. ita mutant, ut Contius admonuit; delendum enim est hoc membrum, vel de contractibus & pro curationibus cretionibus est scribendum.

A. Hoc etiam confirmatur veteribus libris, & Isidorus ipse notat, quid cretio sit, post Ulpianum in fragmentis libri singularis regularum. 3

B. Initio

catio &c. item depositæ rei, vel commendatæ pecuniæ restitutio &c. *In notis est. Successio] In tribus codicibus manuscriptis Isidori, & aliquot Gratiani legitur, liberorum susceptio, & educatio; quæ lectio convenit cum l. i. ff. de just. & jur. vers. hinc descendit. Ad vocem commendate, additur in marg. al. commodatæ restitutio.*

3 *Capitis extremi ejusdem dist. i. in eodem libro verba sunt. Jus Quiritium est proprie Romanorum, quod nulli tenent, nisi Quirites, id est Romani. In quo agitur de legitimis hereditatibus, de cretionibus, de tutelis &c. In notis hæc sunt. Cretionibus] Antea legebatur, vel curationibus, vel de contractibus. Emendatum est ex codicibus Isidori tam impressis, quam manuscriptis. Quid autem sit cretio, declarat Ulpianus in suis*

B. Initio *distinctionis* v.^a in illis verbis: *Nunc autem ad doctrinam naturalis juris, & ceterorum revertamur: differentiam, pro doctrinam aptius scribunt.* Multa vero in hac v. & in vi. *distinctione* dicuntur, quæ melius in alium locum Gratianus reservasset. Quod his verbis Romani notant. Visum fuit Doctoribus ut *distinctione* hæc vi. quamvis superioribus parum cohærere videatur, atque extra rem hoc loco posita sit à Gratiano, neque tollatur, neque in alium locum transferatur. Hoc idem placuit congregationi generali. Scopus enim est hoc opus corrigere, & supplere, quæ desunt Gratiano, non decurtare. Mihi vero facilius omnia sanare in animo est. C. Quo tandem pacto? B. *Unalitura*, ut ille noster ait. A. Jocaris tu quidem, ut soles. Sed quid de vii. *distinctione*^b habes dicere? B. Per multa. Principio selecti viri notant, neque Solonem primum Atheniensibus, neque Trimegistum Ægyptiis leges tradidisse. De Solone aperta res est, cum Draco legislator eo fuerit antiquior. De Trimegisto videndus Cicero lib. iii. de legib. & Lanctantius lib. i. cap. vi.

^a *Distinct. 5. in prin.* ^b *Dist. 7. c. 1.*

in suis titulis cap. 22. & ipsemet Isidorus in eodem lib. 5. etymol. c. 24. *In margine est.* Alciatus 3. *dispunct.* c. 7.

cap. vi. Institution. Item de nominibus Decemvirorum, qui xii. tabulas scripserunt, quæ referre Gratiano minime fuit necesse: placuit illis patribus, ut cum Fastis Capitolinis conferrentur. Quod vero sequitur, Novæ autem leges à Constantino Cæsare cœperunt, & quæ postea de Codice Theodosiano scribuntur, Isidori, & Gratiani ignorantiam detegunt. Cum enim potuissent in libris Justiniani certiora de origine juris, & de tribus illis veteribus Constitutionum libris, & quarto Justiniano, atque de Novellis tam ejusdem Imperatoris, quam superiorum referre: hæc sola posteris reliquerunt, quæ, ut Contius notat, in Alarici breviario continebantur. A. Quæ de Constantino dicuntur, accepta esse arbitror ex Theodosii Novella Constitutione. ^a Isidorum jus civile hoc à Justiniano editum ignorasse crediderim; à Gratiano video in hoc isto libro multa referri ex Digestis, & Constitutionibus multorum Imperatorum. Et potuit ex Ivonis Panormia, ^b cujus mihi habuisse cognitionem videtur, hoc ipsum de Justiniano referre, quod etiam scriptum scio in excerptionibus Ivonis, ^c & in libro Cæsaraug. ^d ex historia Pauli Diaconi, & Anastasia

^a Nov. Theod. & Valent. I. ^b Ivo l. 2. t. 12. c. 7. 8. & 9. pan. ^c Ivo p. 4. c. 170. & 171. & 172. deest. ^d Cas. lib. 2. c. 31. & 32.

Anastasio bibliothecarii. 4 Dic nunc de *dist. 118.* si quid est nota dignum. B. *Capite primo*^a mendosum est illud: *Vultis, ut reticeamus leges, ut gaudeatis? recitemus* enim scribendum est, ut est apud Augustinum, & Ivonem,^b & Anselmum.^c 5 *Capite quarto*^d pro illis verbis: Pla-

^a *Dist. 8. c. 1.* ^b *Ivo par. 3. c. 194. decr.* ^c *Anf. lib. 12. c. 57.* ^d *c. 4. veritate. dist. 8.*

4 Nihil eorum, quæ dicuntur addita fuisse à selectis viris *distin. 6.* in editione Romana invenitur. Fieri autem potuit, ut ea postea improbata sint. Sic etiam *dist. 7. c. 1. & 2.* nihil in notis adscriptum est. Quædam tamen nomina Decemvirorum sunt mutata. Non recte autem Curatius pro Curiatius scribitur. De voce differentiam pro doctrinam diximus in *addit. 1. in fine.*

5 *Distinct. 8. capit. 1.* in eo libro inscriptio est. Unde Augustinus ait tract. 6. ad c. 1. Joannis. Quo jure defendis villas ecclesiæ? divino, an humano? &c. In margine est. *Anf. 1. 12. c. 62. Ivo p. 3. c. 194. Pann. 1. 2. c. 63. In notis. Ecclesiæ]* Hæc dictio non est apud B. Aug. Nam ibi agit contra Donatistas; qui legibus Imperatorum villas sibi ademptas & Ecclesiæ catholice attributas esse querebantur. Quare, cum Donatistæ dicerent, villas nostras tulerunt: fundos nostros tulerunt, ut eos ipse convincat, nullum

ne quis dubitet, veritati manifeste consuetudinem
cedere? scribendum, veritati manifestata debere
consuetudinem cedere? Respondent enim verbis
illis impugnantium Augustinum: *Veritate ma-
nifestata cedat consuetudo veritati.* Quæ omnia
non recte Ivo edidit in Panormia, in Excerptio-
nibus vero recte, ^a item liber Cæsaraugust. ^b c

V

Sequi-

^a Ivo lib. 2. tit. 12. cap. 29 panorm. & part. 4.
c. 208. decr. ^b Cæs. lib. 1. c. 17.

nullum jus in illis habuisse, aut habere: qui-
busdam præpositis addit ista. Quo jure defen-
dis villas? divino &c. Et infra II. q. 1. c. si
quæ causæ. ubi Gratianus citat initium hujus
capitis, ista dictio Ecclesiæ non habetur. Est
tamen apud Ansel. Ivonem, & in Pannormia
locis indicatis. Tolle] Quoniam glossa obstitit,
ne omnia emendarentur, aut adderentur, quæ-
cumque addenda videbantur; placuit integrum
apponere locum B. Augustini. Apud ipsum i-
gitur post ver. humano, antecedentis paragra-
phi, hæc sequuntur: Vultis legamus leges Ju-
risperitorum &c. vultis recitemus leges, ut
gaudeatis, quia vel unum hortum habeatis &c.

^c Verba capitis quarti ejusdem distinct. 8. in eo-
dem libro hæc sunt. Item Augustinus lib. 3. de
baptismo contra Donastitas c. 6. Veritate ma-
nifestata cedat consuetudo veritati: plane re-
spondeo,

Sequitur *caput v.* quod aliis *vi.* esse placuit, quod *caput primum* est eor. quæ *Pet. Ciacon* ad te misit. Incidi enim nuper in eum indicem incertorum capitum *Gratiani*, quorum numerus est fere *DCC.* *A.* Rem mihi pergratam feceris, si de his quoque locutus fueris. *B.* Nihil plane eram dicturus, nisi cum illo indice, quid tu rescripsisses, invenissem. Illud igitur ^a *caput Gregorio Pape ad Guillimundum Averfanum Episcopum* inscribunt *Ivo* in *Panormia*, ^b & *Gratianus*: *Gregorio VII. ad Wimundum Averfanum Episcopum*, idem *Ivo* in *Excerptationibus* ^c *Augustino Demochares*, & alii non recte. *Romani* in veteribus libris *Gratiani Gregorio VII.* adscriptum referunt. Id igitur tantisper retineamus, quoad certiora inveniantur. ⁷ *A.* In *ix. distinct.*

^a *c. 5. si consuetudinem. e. d. 8.* ^b *Ivo libr. 2. tit. 12. c. 30. pan.* ^c *Idem par. 4. c. 213. decret. Distinct. 9. c. 5. ego.*

spondeo, quis dubitet veritati manifestatæ debere consuetudinem cedere? In margine hæc sunt. Sub persona *Libosi Vagensis*. Et *Ivo* part. 4. c. 208. *Pann. l. 2. c. 165.* infra eadem c. qui contempta. Et vers. *Item. Nemo. additur in marg.* *Ibid. c. 8.* sub persona *Felicis à Buslacenis*.

⁷ *Inscriptio capituli 5. ejusdem distinct. est in eodem libro. Item Gregorius Wimundo Averfano Episco-*

scio esse quædam verba Augustini male accepta. B. Capitis quinti initium est, *Ego solis eis scriptorum, qui jam canonici appellantur, didici hunc timorem, honoremque deferre.* Ivo in Panormia ita scribit. ^a *Ego solis illis scripturarum libris, qui jam &c.* In Excerptionibus Gratiani scripturam confirmat. *eorum pro eis*, habet liber Cæsaraugustanus. ^b cetera, ut Gratianus. Romanis placet: *Ego solis eis scripturarum libris: aut eis scriptorum libris.* Et postea pro illis: *audeam credere, malunt, firmissime credam*: quod etiam habent Ivo, & liber Cæsaraugustan. In extremo capite in illis verbis: *non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt; sed quia mihi per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod à vero non abhorret, persuadere potuerunt.* Romani mutant: *sed quia mihi vel per illos auctores cano-*

V 2

nicos,

^a Ivo lib. 2. tit. II. c. 32. panor. & par. 4. c. 74. decr. ^b Cæs. lib. I. cap. 8.

Episcopo. Si consuetudinem fortassis opponas &c. Et in margine est. al. Guitmundo. Et Ivo p. 4. c. 213. Pann. l. 2. c. 166. Et in notis. Gregorius] In aliquod manuscriptis, & apud Ivo- nem est, Gregorius VII. Et in hujus Pontificatu Guitmundus Aversanus Episcopus scripsit de corpore, & sanguine Domini contra Berengarium, qui liber extat.

*nicos, vel probabiles &c. & abhorreat, pro abhorret. quod postremum in Panormia est. sed non canonicos illic est, sed hoc: vel per illos auctores & canonicas. in Excerptionibus est Romanorum scriptura. In libro Cæsaraugust. sed quia mihi vel per alios auctores, & canonicas &c. abhorreat. In libro B. Augustini est: vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione &c.*⁸ Capite no-

no

⁸ *Hæc in eodem libro verba sunt cap. 5. dist. 9. Idem (Augustinus) ad Hieronymum epist. 19. Ego solis eis scriptorum, qui jam canonici appellantur, didici hunc timorem, honoremque deferre, ut nullum eorum scribendo errasse audeam credere &c. In marg. est. Ivo p. 4. c. 74. Pann. l. 2. c. 119. scripturarum lib. ori. & Pan. Eorum auctorem in scribendo aliquid errasse firmissime credam) orig. Ivo, & Pan. Et in fine. non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi per alios auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod a vero non abhorreat, persuadere potuerunt. In notis est. Mihi per alios] Sic etiam in manuscriptis, & in glossa. Apud B. Aug. est, mihi vel per illos auctores canonicos, vel probabili ratione. nec multo secus apud Ivonem. Alias vero nonnullas varietates satis visum est in margine indicare.*

no^a editum est, primoque hoc genus litterarum ab auctoritate canonum distinguendum est. ex Augustino scribendum: primo quia &c. & canonis, pro canonum, sic enim divinas scripturas appellare solet, non canones. A. Sic etiam Ivo,^b & Deusdedit,^c & liber Tarracon.^d ediderunt. 9

V 3

B. Ca-

^a c. 9. noli. d. 9. ^b Ivo par. 4. cap. 263. decret. ^c Deusdedit c. 2. ^d Tarr. lib. I. c. 143.

9 Eiusdem Augustini verba sunt in eodem libro à Gratiano relata cap. 9. Noli. e. dist. 9. cuius inscriptio est. Idem (Augustinus) ad Vincentium epist. 48. contra Donatistas. Noli frater &c. colligere velle calumnias ex Episcoporum scriptis, five nostrorum. five Hilarii, five (antequam pars Donati separaretur) ipsius unitatis, sicut Cypriani, & Agrippini primo quia hoc genus litterarum ab auctoritate canonis distinguendum est. In margine hæc sunt. Deusdedit p. 2. Ansel. l. 4. c. 58. Ivo p. 4. c. 236. Et in notis. Sive antequam) Antea legebatur, five Cypriani, & Agrippini, antequam pars Donati separaretur. Restituta est vera lectio ex B. Augustino, & aliquod exemplaribus Gratiani, & Ivone. Cyprianus enim, & Agrippinus multo ante Donati schisma in ecclesie unitate decesserant: qua in re erravit auctor glossæ. Ad extrema verba (Deus vobis revelavit) additur. Ita etiam originale, &

Ivo.

B. Capite primo distin. x. ^a duorum heroum, scribendum censent, pro duorum horum. ex Nicolai epist. quæ exstat, ad Episcopos, qui apud Convicinum villam publicam secus civitatem Silvanectis in Concilio convenerunt: & ex Anselm. Lucensi. ^b ¹⁰ Incerta capita sunt sex. primum

^a Dist. 10. c. 1. ^b Ansel. lib. 12. c. 34.

Ivo, & aliquot editiones novi testamenti. Sed idem B. Augustinus in Joannem tract. 5. 45. 53. & 98. & alibi fere semper legit, revelabit, & explanat. Græce est *ἀποκαλύψει*. In scholiis. Donati) Donatus primo fuit catholicus: sed postea est in hæresim lapsus: cujus hæresi adhæserunt Cyprianus & Agrippinus. (*Hæc falsa sunt.*)

¹⁰ In eodem libro inscriptio cap. 1. distinct. 10. hæc est. Unde Nicolaus Papa scribit Episcopis in concilio apud Convicinum congregatis. Lege Imperatorum non in omnib. &c. Et in margine est. Ivo p. 4. c. 87. Pann. l. 2. c. 138. Ansel. l. 1. c. 97. Polyc. l. 1. tit. 27. Et in notis. Lege] Caput hoc sumptum est ex epistola Nicolai, quæ extat in codice bibliothecæ Dominicanæ; de quo dictum est supra dist. 8. c. mala. Titulus autem epistolæ hic est. Nicolaus servus servorum Dei, Reverendissimis, ac sanctissimis confratribus nostris Metropolitanis Episcopis, & ceteris diversarum provinciar. ac urbium Præfulibus,

num *Felici* adscribit Gratianus ^a post Anselmum, ^b quidam *Felici tertio*. ¹¹ Secundum *Leo-*

V 4

ni IV.

^a *Dist. 10. c. 3. certum.* ^b *Anf. lib. 4. c. 11.*

fulibus, qui in Convicinum villam publicam, secus civitatem Silvanectis, convenistis. Eadem epist. nuper impressa est in Appendice bibliothecæ sanctorum Patrum. Obviare] Apud Nicolaum sequitur continenter, ad quod ostendendum &c. Quæ autem apud Grat. sunt interjecta, non sunt hoc loco in epistola, neque in Polycarpo, neque apud Anselm. sed verba illa, Lex Imperatorum non est supra legem Dei. sed subtus. à Burchardo, & Ivone citantur ex decretis Pii Papæ c. 3. habentur autem in Capitularibus adjectis c. 17. reliqua autem habentur infra in hoc eodem capite p. Ecce quemad. *Ad illa verba, Item. Lex Imperatorum &c. In margine hæc sunt. al. Idem. Et in cap. adjectis cap. 17. Burch. l. 15. c. 10. Ivo p. 16. c. 11. Pann. l. 2. c. 139. Ad illa verba, Ad quod ostendendum duorum horum, in margine additur, heroum, orig.*

¹¹ *Capitis tertii ejusdem distinct. 10. in eodem libro inscriptio est. Item Felix Papa. Certum est hoc &c. In margine hæc sunt. In exemplari Veronensi est, Felix III. Et, Ansel. l. 4. c. 11. Polyc. l. 1. c. 18. (forte tit. 18.)*

ni IV. ad Lotharium Augustum, Ivo,^a & Gr̄atianus,^b & liber Cæsaraugustanus,^c cujus verba mendosa videntur. De capitulis, vel præceptis imperialibus vestris, vestrorumque etiam Pontificum prædecessorum irrefragabiliter custodiendis. A. Vox, *Pontificum*, aut vox *prædecessorum*, supervacanea est. Agitur enim de capitulis, sive capitularibus Imperatorum, quæ Lotharius postulabat à Pontifice Romano servari: quamobrem omissa voce *Pontificum*, recte dicitur, *vestrorumque prædecessorum*. Si vero vox *Pontificum*, retineatur; de Pontificibus hoc est Episcopis, intelligi oportet, qui Capitularia in synodis cum Imperatoribus fecerunt; vox *prædecessorum*, omitti debet. B. Utraque vox est apud Ivonem, & in libro Cæsaraugust. sed varietas est in illis verbis, *vestris*, *vestrorumque etiam*: est enim in Panormia, *nostris*, *nostrorumque*: & in Excerptionibus *vestris*, *nostrorumque etiam*: in Cæsaraug. *vestris*, *nostrorum* & Romanis placet; *vestris*, *nostrorumque Pontificum prædecessorum*. Sed vidi manu Petri Ciaconis scriptum; *vestris*, *vestrorumque prædecessorum*. A. Id igitur teneamus, quoad fontes
aperian-

^a Ivo lib. 2. tit. 12. cap. 12. panorm. & part. 4. cap. 176. decret. ^b cap. 9. de capitulis. dist. 10.
^c Cæs. libr. 1. cap. 61.

aperiantur. ¹² C. Cur addit Contius: *Sedit hic
Leo hujus nominis primus Ludovici Pii filius &c.*

V 5

sub

¹² *Eadem distinct. 10. capitis 9. in eodem libro
verba sunt. Item Leo IV. Lothario Augusto. De
capitulis, vel præceptis Imperialibus vestris,
vestrorumque Pontificum prædecessorum irre-
fragabiliter custodiendis, & conservandis &c.
Et in margine est. Ivo p. 4. cap. 176. Pann. l. 2.
cap. 149. Et in notis. Vestrorumque] Epistola
hæc non est inventa; & in istis verbis videtur
subesse mendum: ex quo auctor glossæ erran-
di occasionem sumpserit; qui Christianis Impe-
ratoribus cujusmodi fuerant prædecessores Lo-
tharii, attribuat illud, quod Isidorus de ethni-
cis dicit, nimirum Imperatores solitos fuisse ap-
pellari Pontifices. de qua re optime Gelasius in
tomo de Anathematis vinculo, & infra 21. c.
cleros. Apud Ivonem legitur, vestris, nostro-
rumque etiam Pontificum prædecessorum; in
Pannor. nostris, nostrorumque Pontificum, &
prædecessorum. Sed fortasse cetera quidem re-
cte apud Gratian. habent tantummodo ante di-
ctionem prædecessorum est addenda conjun-
cta &, quemadm. est in Pannor. Nam hoc si-
gnificabitur, Imperatores illos solitos fuisse e-
dere capitula adhibitis in consilium Pontificib.
regni, quod verissimum est. Omnino hæc, quæ
à Leone*

sub Michaële orientis, & Lothario occidentis Imperatoribus? Cum neque hic Leo primus sit, sed

à Leone scribuntur, spectare videntur ad capitula Caroli, & Ludovici, quæ Lotharius in universa Italia servari mandaverat. Nam in legibus Longobardicis lib. 3. tit. 35. Lotharius ita constituisse traditur. Placuit nobis, ut capitula, quæ excerpimus de capitulari bon. mem. gloriosiss. domini nostri Caroli, & genitoris nostri Ludovici Imper. invictissimi, his omnibus, & fidelibus nostris, & sanctæ ecclesiæ in regno Italiæ consistentibus per legem teneantur, & serventur: & quicumque horum capitulorum contemptor extiterit, LX. solidis componatur. Id populo Rom. qui jure antiquo Romanorum uti prohiberetur, valde displicuit: sicut ex c. fin. infra eadem dist. colligi potest: disseminatusque etiam rumor fuit eandem esse Pontificis, ac populi sententiam. De qua re Leo hac se epist. videtur purgare voluisse; & tamen postea pro conservando jure civili Romanorum cum eodem Lothario iterum diligentius egit: quod apparet ex d. c. finali. *Inscriptio c. ult. est.* Item Leo IV. Lothario Augusto. Vestram flagitamus clementiam, ut sicut hactenus Romana lex viguit, &c. *In margine est.* Ivo p. 4. c. 181. Pann. l. 2. c. 152. *Et in notis.* Vestram] Videtur Lotharius

sed quartus; neque aliquis eorum fuit Ludovici filius. B. Numquam id Contius scribi iussit, sed librarii culpa est. nam quæ erant Lotharii, dedit Leoni. Hic Lotharius primus fuit, Ludovici filius, Caroli nepos. Mox de Leone alia dicuntur perperam edita. Minus probo, quod *capite proximo ait, Joannem VII. fuisse feminam.* Sunt alia nonnulla in hoc libro, quæ Contii famam lædunt, de quibus alias. *Tertium caput Joanni IIX. ad Ludovicum Imperatorem, adscribit Ivo,*^a & quidam veteres libri apud Contium, *Joanni VII. Gratian.*^b Ivoni autem magis credere debemus, quia prior fuit, & quia plura verba ex eadem epistula adfert, quæ idem Gratianus^c Joanni IIX. adscribit, item Ivo^d in epistu-

^a Ivo par. 4. c. 230. & par. 6. c. 115. decret.

^b c. 10. vides. d. 10. ^c Dist. 86. cap. 3. facientis.

^d Ivo epist. 71. vel 38. decano Belvacen.

tharius populo Rom. quod hic Leo petiit, concessisse. Nam in legibus Longobardicis lib. II. tit. 57. sic habetur. Ut interrogetur populus Rom. qua lege vult vivere, & sequitur constitutio. Lotharius Imp. Volumus, ut cunctus populus Rom. interrogetur, qua lege vult vivere &c. eidem legi, qua profitentur vivere, per dispensationem Pontificis, & nostram, subiacent.

epistulis. ¹³ *Quartum caput* Gelasio Papæ ad Rufinum, & Aprilem Episcopos adscribunt Ivo, ^a & Gratianus, ^b & liber Cæsaraugustan. ^c Scribendum vero est: *Quis aut leges; non, Quis autem leges.* item *admonitiones paternas, non modernas.* ¹⁴ *Quintam* eidem Pontifici ad Theodoricum

^a Ivo lib. 2. tit. 12. c. 3. pan. & par. 4. c. 179. & part. 6. cap. 104. decret. ^b c. 11. quis autem. d. 10. & d. 54. cap. 11. quis aut. ^c Cæs. l. 1. c. 55.

¹³ *Verba capituli 10. e. dist. in eodem libro hæc sunt.* Item Joannes VIII. Ludovico Imperatori. Vides fili charissime; quia quod contra leges accipitur, per leges dissolvi meretur. *In marg. est.* Ivo p. 4. (deest, c. 230.) *Inscriptio capituli 3. Facientis. distin. 86. hæc est.* Item Joannes VIII. *In marg. est.* Greg. l. 7. reg. ep. 114. indict. 2. Pelagius 2. epist. 3. Eleutherius sup. dis. 83. c. error. 2. q. 7. negligere. & 23. q. 3. c. qui pont. Ivo p. 6. c. 115. *Et in notis.* Caput hoc ex variis sententiis hinc inde collectis confectum est: quar. prima usque ad vers. emendare, sumpta est ex epist. beati Gregorii 114. lib. 7. ind. 2. Theodorico, & Theoberto Regib. Francor.

¹⁴ *Ante caput 11. ejusdem distin. 10. hæc sunt in eodem Romano libro.* Item Gelasius Rufino, & Aprili Episcopis. Quis autem leges principum, aut regulas patrum, aut admonitiones paternas dicat

doricum Regem iidem tres adscribunt Ivo, ^a & Gratianus, ^b & Cæsaraugustan. liber. ^c 15 Extremum Augustine mihi concede laborem; de extremo capite dicendum est, quod esse Leonis quarti dicitur ad Lotharium Imperatorem, quod latius Ivo ^d refert, quam Gratianus. Coniungi autem possunt eadem verba cum verbis capitis IX. hujus *distin.* X. de quo antea diximus, & cum capite XVI. & XXXI. *distinctionis* LXIII. ^e

quamvis

^a Ivo d. tit. 12. c. 14. pan. & d. par. 4. c. 180. dec.
^b c. 12. certum. e. d. 10. ^c Cæs. d. l. 1. c. 56. ^d Ivo d. tit. 12. c. 15. panor. & d. par. 4. cap. 181. decret.
^e Dist. 63. c. 16. Reatina. & 31. inter nos.

dicat debere contemni &c. In margine est. infra dist. 54. c. quis aut. Ivo p. 4. c. 179. Pann. l. 2. c. 150. Ad vocem autem, additur, al. aut. ad vocem paternas. al. modernas. Inscriptio capitis II. *distin.* 54. est. Idem (Gelafius) Rufino, & Aprili Episcopis. Quis aut leges principum, aut patrum regulas, aut admonitiones modernas &c. In margine est. supra dist. 10. c. 11. Justin. novell. constit. 123. cir. fi. Deusdedit p. 4. Ivo p. 6. c. 104. & p. 4. c. 179. Pann. l. 2. c. 150.

15 Inscriptio capitis 12. ejusdem dist. 10. est in eodem libro. Item Theodorico Regi. Certum est magnificentiam &c. In margine est. Ivo p. 4. cap. 180. Pann. l. 2. c. 151.

quamvis hæc duo ad Lotharium, & Ludovicum Augustos inscribantur. Hæc de sex incertis capitibus hujus distinctionis. ¹⁶ A. Placet mihi tuum consilium, ut hic tuus sit hujus diei labor extremus.

De eadem Re.

DIALOGUS VIGESIMUS.

C Quod de Joanne VII. femina scripsit Con-
tius, lippis & tonsoribus notum, cur improbetur, scire cupio. A. Fitne tibi verisimile; quod nemo alicujus auctoritatis scriptor, nisi Martinus Polonus, & Marianus Scotus, si-
ve quis alius tradidit; quod contra rerum naturam est; quia lippis & tonsorib. ut dicis, notum videatur; ideo verum esse credere? C.
Quo pacto contra rerum naturam esse dicis? An non potuit accidere, ut lateret femina inter viros?

¹⁶ Capitis ultimi inscriptio posita est in add. 12. Inscriptio cap. 6. Reatina. dist. 63. hæc est. Item Leo quartus Lothario & Ludovico Augustis. Et cap. 31. Inter nos. eadem inscriptio est semicircularis notata, & additur vox Palea. Et in marg. S. Antoninus ibid. (hoc est, p. 2. tit. 16. c. 1. para. 2.) Ivo par. 5. c. 52.